

زمان و زمینه های اجتماعی عصر امام سجاد(ع)

عصر امام سجاد(ع) و استراتژی ایشان در بیان مسائل به زبان دعا ویژگی منحصر به فرد دوره این امام معصوم است. در این مختصر اشاره کوتاهی به زندگی امام(ع) و به ویژگی های صحیفه سجادیه شده است.

عصر امام سجاد(ع) و استراتژی ایشان در بیان مسائل به زبان دعا ویژگی منحصر به فرد دوره این امام معصوم است. در این مختصر اشاره کوتاهی به زندگی امام(ع) و به ویژگی های صحیفه سجادیه شده است.

امام زین العابدین علیه السلام زمانی دیده به جهان گشود که زمام امور در دست جد بزرگوارش امام علی بن ابیطالب(ع) بود. آن حضرت سه سال از خلافت علوی و حکومت چندماهه امام حسن(ع) را درک کرد. امام سجاد(ع) در عاشورای سال ۶۱ هجری قمری حضور داشت و در آن واقعه به صورتی معجزه آسا نجات یافت و پس از شهادت پدرش امام حسین(ع) مسئولیت زمامداری شیعیان از جانب خدا برعهده او گذاشته شد و از آن روز تا روزی که به شهادت رسید با زمامداری چون یزیدبن معاویه، عبدا... بن زبیر، معاویه بن یزید، مروان بن حکم، عبدالملک بن مروان و ولید بن عبدالملک، معاصر بود.

امام سجاد(ع) در اوضاع ناگوار اجتماعی آن روز که ارزش های دینی دست خوش تغییر و تحریف امویان قرار گرفته بود، مهم ترین کار خویش را در زمینه برقراری پیوند مردم با خدا با دعا آغاز کرد. چنین بود که مردم تحت تاثیر حیات آن حضرت قرار گرفتند و شیفته مرام و روش او شدند و بسیاری از طالبان علم و دانش در مسلک راویان حدیث او درآمدند و از سرچشمه زلال دانش وی که برخاسته از علوم رسول خدا(ص) و امیرالمومنین(ع) بود، بهره ها جستند.

صحیفه سجادیه از گنجینه های ارزشمند دعاها (ع) است که دربردارنده برخی از دعاها حضرت سجاد(ع) است. صحیفه سجادیه کانونی از معارف بلندالهی در ابواب مختلف است و در یک ارزیابی واقع بینانه می توان آن را ابزار رسای فرهنگی برای مقابله با هجوم فرهنگی دانست. در آن عصر بی تردید اگر این حرکت ارزشمند فرهنگی در کنار گستره فرهنگی دیگر امامان نبود این مهاجمان فرهنگی اثری از اسلام ناب محمدی(ص) باقی نمی گذاردند.

اهل دانش اذعان دارند که کتاب صحیفه سجادیه از نظر جایگاه ارزشی، سومین کتابی است که در صدراسلام پس از قرآن کریم و نهج البلاغه پدید آمده و مانند نسیم صبا در اطراف و اکناف عالم منتشر شده از این رو مردم آن را مورد اهتمام و توجه قرار داده اند. سراسر این کتاب پر از حقایقی است که خداوند سبحان هنگام خلوت آن را بر زبان آن حضرت(ع) روان ساخته است و هر کتاب دیگری که در این فن تنظیم یافته از این کتاب بهره و نصیبی برده است به طوری که دیگر دانشمندان کتب ادعیه خود را بر مبنای دعاها این صحیفه به رشته تحریر درآورده اند.

دعاها صحیفه علاوه بر حسن بلاغت و کمال فصاحت بر عالی ترین مضامین، عبارات و علوم الهی مشتمل است. زیبایی، شکوه و قدرت روحی که در تعبیرات روح پرور آن به کار رفته و طرق مختلفی که در اوقات گوناگون در مقام فروتنی و توسل در پیشگاه الهی و درود و ثنا بر خداوند انتخاب شده، خود بالاترین شاهد و دلیل است بر این که صدور آن از مقام امام معصوم(ع) قطعی است و احدی دست رد و انکار بر آن ننهاد و نام آن شهره آفاق است و فروغش بر اکناف جهان گسترده تا آن جا که هرگز شک و تردید در آن راه ندارد و گوهری است از معدن علوم امام سجاد(ع) بنابراین به خاطر جایگاه والایش بزرگان علم و ادب سه نام بر آن گذارده اند که گویای جایگاه رفیع این کتاب عظیم الشان است اخت القرآن، انجیل اهل بیت (ع)، زبور آل محمد(ص).

صحیفه سجادیه هرچند سراسر دعا و نیایش است و تمام مطالب آن به عنوان راز و نیاز انسان با پروردگار خویش ارائه شده ولی تامل و تحقیق در گستره مفاهیم و معارف آن به وضوح نشان می دهد که دعاها آن فراتر از مناجات های فردی و رازونیزهایی است که یک انسان در خلوت تنهایی خود و در بحران مشکلات زندگی با خدای خویش دارد. مناجات های صحیفه در حقیقت نجوای علم، اخلاق، عقیده و سیاست است با روح موحدانی که در محراب عبادت و میدان جهاد و صحنه مبارزه با شیطان های درونی و برونی حضور دارند. امام سجاد(ع) از محراب، نیایش مکتبی سرشار از آموزش و پرورش پدید آورد و پست ترین خصلت ها و ارزنده ترین اندیشه ها را با لطافت و عطر مناجات درهم آمیخته و شیفتگان جمال حق را تا جایگاه شناخت حقایق اوج داده است.

صحیفه مدرسه ای است که معلم آن امام چهارم(ع) است و این معلم است که با این کتاب جهانیان را در تمام اعصار درس می دهد و هرکس را درحد توان و قدرتش و به اندازه تکلیف و استعدادش به مقامی که باید برسد می رساند. صحیفه دریای پرخروش فیض

الهی است که لؤلؤ و مرجانش از شمار بیرون و اشیای پرفیمتش از حد شمارش خارج است. صحیفه آفتاب پر حرارت الهی است که از مشرق وجود حضرت زین العابدین(ع) برای تربیت وجود انسان ها طلوع کرده و تا ابد از فروغ بخشی باز نمی ماند.